

Standpunt

Stille verslaving

BART EECKHOUT hoofdredacteur @barteckhout

Van BART EECKHOUT

Als we het hebben over verslavingen in onze samenleving, dan maken velen spontaan de associatie met drugs in de beperkte zin van het woord. Cannabis, heroïne, uitgaanspillen en natuurlijk cocaïne, berucht van de war on drugs. Wie even doordenkt, komt ook nog wel uit bij in aantallen veel destructievere maar maatschappelijke aanvaarde genotmiddelen als tabak en alcohol. En dat is het dan zo'n beetje.

Dat beeld klopt niet helemaal. Eén van de meest zorgwekkende ontwikkelingen in de gezondheidszorg is de overconsumptie van zware pijnstillende medicatie. Het gebruik van die pillen stijgt sinds enige jaren explosief. We weten ook dat zulke medicatie een verslavend effect kan hebben. Het kan bijgevolg bijna niet anders dan dat de overconsumptie wijst op een stijgend aantal verslavingen.

Toch weten we daar eigenlijk vrij weinig van. Traditioneel wordt overmatig gebruik van pijnstillers of andere verdovende medicatie bij ons verbonden met ouderen, die, met de gordijnen spreekwoordelijk gesloten, chronische pijn en eenzaamheid verbijten met een pilletje.

De werkelijkheid is veel genuanceerder. Een vijfde van chronische pijnstillergebruikers is jonger dan vijftig. Die mensen zijn lang niet allemaal verslaafd, maar ze vormen wel een onderbelichte risicogroep.

Meer nog, dat die problematiek onderbelicht blijft, heeft waarschijnlijk juist met de alomtegenwoordigheid van pijnstillers te maken. Iedereen – jong en oud, arm en welgesteld, hoger en lager opgeleid, wit of zwart – is een potentiële gebruiker. Problematische overconsumptie valt dan minder snel op. Het is een stille verslaving.

Dat 'wij', de samenleving, vrij weinig weten van omvang van het pijnstillersprobleem, is één zaak. Dat ook bevoegde artsen te weinig zicht hebben op de problematiek is nog veel zorgwekkender. Het is voor patiënten niet zo moeilijk om voorschriften te shoppen bij meerdere dokters en apothekers. Wie dat echt wil, legt probleemloos een voorraadje aan.

Dat is een risico voor mens en maatschappij. Voor de mens omdat overconsumptie leidt tot gewenning en verslaving en levensgevaarlijk kan zijn – als oorzaak van overdosis of ongelukken. Voor de maatschappij is er een hoog prijskaartje in de vorm van stijgende kosten voor geneesmiddelen, stijgende inactiviteit en stijgende ongevallenrisico's.

Dit is geen nieuw probleem. Het is wel een probleem dat almaar ernstiger wordt. Net als bij andere drugs of verslavingen is het weinig effectief om probleemgebruikers te stigmatiseren. We zouden hen wel

moeten proberen beter te helpen. Dat kan door de medicatie minder vlot beschikbaar te maken en door de verslavingsproblematiek zichtbaar te maken.

Dat zal niet volstaan. We zullen er in het algemeen weer moeten mee leren leven dat niet altijd alle heil van een pil verwacht mag worden.
